

kolebanje od ene strani na drugo, tako podla in nečastna je vloga šišmiša. Dvoživkarstvo je že od nekdaj značilen pojav med našim ljudstvom in nič čudnega, ako cvete tudi v današnjih nenormalnih razmerah, ali neopustljivo je za inteligentnega, razsodnega človeka, ako pušča za vsak mogoči slučaj vrata odprta, da bi bil zasiguran tudi tedaj, če bi zavelo nad našo domovino tevtonsko ali kalabrijsko podnebe. Tak pretiran oportunitizem izživa povsod le zaničevanje, a k sreči lahko trdimo, da je med nami mnogo več nasprotno skrajnosti.

Pa poreče kdo, kaj pa potem? To ti ni prav in nasprotno tudi pobijaš. Toda odgovor ni težak in večina ga itak že izvaja. V prvi vrsti bodi človek, učitelj in narodnjak, prosvetni in kulturni delavec, potem šele pristaš te ali one stranke. Kdo more več storiti za narod in domovino kakor vzgojitelj, ki žrtvuje vse sile svojemu poklicu, vnema mladino za vse dobro in blago ter vžiga s plamenom svojega rodoljubja v njenih srcih žarko ljubezen do materinega jezika in rodne zemlje. In če raztegne ta svoj delokrog tudi čez šolski prag med širše sloje, ali ni s tem izpolnjena njegova življenjska naloga v polnem obsegu, tako da negotove eksperimente lahko z mirno vestjo prepusti drugim. Radi tega pa ni že »divjak«, tudi tako mora imeti svoje svetovno naziranje in vodilna načela in je lahko bolj dosleden kakor oni, ki drvi slepo s svojo stranko čez drn in strn ter običajno niti ne zapazi, kdaj in za koliko se je z njo vred oddaljil od prvotnih principov.

Pa še ena okolnost — mimogrede omenjeno — nas svari pred tem, da bi se bodisi kot celota, bodisi kot poedinci preveč udinjali tej ali oni stranki. Dolgo smo bili tako naivni, da smo pričakovali odrešenja iz svojega mizernega gospodarskega položaja od nam »naklonjenih« političnih strank, ali bili smo jim dobrodošli le v borbi z gumastimi kroglicami. Danes smo menda po tolikih prevarah temeljito ozdravljeni. Ne iščimo rešitve drugod, kakor pri krepki stanovski organizaciji, v krepki prosvetni in kulturni organizaciji.

V težkih časih živimo, preživljamo gospodarsko krizo, kakršne naš stan menda ni še nikoli. Morijo nas skrbi, kako naj si nabavimo najpotrebnejšo hrano in obleko, mnogo jih je že docela otopelo in v mrtvi resignaciji niti ne tožijo več. Zato pa store drugi — kar velja za vse kategorije uradništva — v tem oziru preveč dobrega, in sicer radi tega, ker istočasno s svojim lahkomišelnim, času neprimerim zapravljanjem jemljejo vso resnost in tehtnost našim upravičenim pritožbam. Javnost vidi navadno le izrastke in sodi po njih, ne vidi pa v knjigah raznih trgovcev in obrtnikov velikih, neprečrtanih števil polg imen tistih srečnih, ki imajo navidez vsega v izobilju, ne sliši skripati njihovih elegantnih čevljev in oblek.

To bi bila »nostra culpa«. A sedaj si oglejmo še polena, ki nam jih mečejo drugi pod noge in so nam čisto še bolj nadležna, ker smo napram njim mnogokrat brez moči.

Izkušnja uči, da današnji svet pozdravlja sukno in ne človeka, ki je v njej, da ga sodi po civilizaciji in po tem, kako zna rabiti puhle fraze in poklone in ne po kulturi in po njegovem značaju in resnični srčni oliki. Neprijetne posledice tega plitvega naziranja zadevajo v veliki meri tudi naš stan in kasta, ki meni, da je izobrazba in olika izključno le njen monopol, nas gleda prezirljivo s svojega umstveno in socialno vzvišenega položaja. Ne upošteva dejstva, da je tam razmeroma ravno toliko neotesancev, da je pri nas ta

nedostatek samo zato bolj očiten, ker nas je več.

Vendar pa je dobro, da se po možnosti prilagodimo duhu časa. Toda pri tem rabimo tudi vnanje pomoči, ker je tudi večji del krivde iskati drugod, in sicer pravočasne pomoči, kajti drevo se mora negovati in prirezovati, dokler je še mlado, da mu zraste lepa in priključna oblika. Kako pa je v tem oziru z učiteljskim naraščanjem, posebno z moškim. Večina je ubožnih staršev in se z mučo prerine do mature. Stanuje pri družinah, ki bore malo poznajo uglajene in fine običajne manire. Nima pa časa in prilike, da bi izven šole in doma obiskoval prireditve, kjer bi se likal in vsled odvisnosti od različnih ustanov tudi ne sme kršiti tozadevnih strogih prepovedi, kakor to lahko store srečnejši neodvisni tovariši. Zavodi sami pa store v tem oziru bore malo ali nič. In če ga srečna usoda morda ne zanes kot učitelja v kakšen večji kraj, ostane svoj živ dan neopiljen kmet.

Spet pa moramo priznati, četudi nismo ozkosrčni filistri, da se mladina na raznih plesnih vajah in veselicah nauči več slabega nego dobrega in da se je ondi že marsikak nadebudni talent izpridil. Lahko pa se je izogniti temu zlu, ako prevzamejo učni zavodi tudi skrb za vzgojo lepemu in finemu vedenju in občevaranju. Na to bi se ne smelo pozabiti, kadar se bodo reorganizirala učiteljska. Uvedel naj bi se kot poseben predmet nauk o lepem vedenju, in sicer vsaj v zadnjih dveh letnikih. Ta predmet naj bi obsegal poleg plesnega tečaja, pouk o vedenju in občevaranju v vseh mogočih oficijelnih in zasebnih prilikah, v kakršne lahko pride učitelj in izobražen človek sploh ter bi spadal v delokrog učitelja telovadbe. Marsikak neprijetni disciplinarni slučaj bi se preprečil na ta način in mnogim učiteljem bi bila pozneje čisto prilhranjena blamaža in sramota.

Najbolj neposredno pa ovira uspeh našega dela in nam ubija ugled že v razredu krivda vlade, njena čudna nedoslednost. Opominja in poziva učiteljstvo, da je treba več nacionalne vzgoje, a s svojo taktiko istočasno ruši in podira, kar ono s trudom zida med narodom. Učitelj naj govori v šoli o lepoti in blagostanju naše domovine, o enakosti, ljubezni in bratstvu, a doma sliši deca vsak dan o neutemeljeni draginji in pomanjkanju, o zapostavljanju Slovencev in ogabni korupciji, česar je polno naše opozicijske časopisje. Najhujše pa je v tem pogledu tam, kjer je nacionalna vzgoja najbolj nujna, namreč na meji. Obmejno prebivalstvo, že itak zastrupljeno in težko dovzetno za narodne ideje, smatra spričo navedenega nesoglasja vsako nacionalno delo za laž in zapeljevanje, ker sliši o urejenih razmerah onstran mejnikov.

Govoril bi nazadnje lahko in morda še največ še o enem zlu, da ne rečem zločinu, ki nas trenutno najbolj tlači, ki nam ubija veselje in voljo do dela, nas peha na nivo najbednejših beračev in bi nas lahko pritrlo v obup, da bi zdvojili nad vsem, kar nam je svetega, da nimamo toliko vztrajnosti in razsodnosti, da znamo ločiti pojem države od pojma vlade in uprave, ki ima za nas samo obljube in delo. A škoda bi bilo besed, saj bi ostale itak glas vpijočega v puščavi.

Ta sicer le površen odsev našega položaja izkazuje precej neugodno bilanco, ki pa nas ne sme oplajati, ker so tega krivi več tuji činitelji nego mi sami. Stremimo za tem, da očistimo svoj prapor, potem nam bo tudi mnogo lažji boj proti vnanjim nasprotnikom. **Jofran.**

Za iztrezjenje našega naroda.

»Pijanstvo je obča strana Slovenaca!«

Tako obsodbo je napisal o našem narodu znanstvenik. Ni-li tudi za nas vzgojitelje tega naroda to sramota, ne pomeni li ta obsodba tudi obsodbo nas samih! Ne stojimo li pasivno ob strani? Smo li že resno poprijeli za delo, da zbrisemo ta madež z narodnega telesa? Kaj smo že storili, da odvrnemo od sebe obsodbo prihodnosti, ki bo strogo sodila naše delo? Težka bo sodba! Zato pa na delo že sedaj, še predno nam piše zgodovina obsodbo.

Na krov vi vsi, ki čutite moč v sebi za ta gigantski boj! Na krov vi junaki.

Da se pa bode naše delo vršilo smotrenejše in intenzivnejše, da bode zavzelo

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Prepovedano zborovanje. — Učiteljsko društvo v Italiji. Učiteljsko dru-

šim večje dimenzije, zato se združimo v mogočno falango, kateri se ne bo ustavljal noben zid.

Zberimo »raztresene ude in ustanovimo »Učiteljsko protialkoholno zvezo« (protialkoholni odsek UJU).

Postavimo ji že sedaj prvi smoter: Vzbuditi med učiteljstvom večje zanimanje za protialkoholno akcijo bodisi v šoli ali izven nje.

Vi vsi, ki čutite v sebi silo, da stopite v našo falango, javite se, da se spoznamo in strnemmo!

(Vse nasvete za to akcijo naj se pošlje na naslov: Rudolf Horvat ml., učitelj, Škofja Loka).

štvo za goriški okraj je sklicalo svoj redni občni zbor, kakor doslej vsako leto, dne 3. januarja t. l. Ko je hotel tov. predsednik Urbančič otvoriti občni zbor, je stopil k njemu policijski agent in mu naznanil, da

se zborovanje ne sme vršiti, ker nima društvo pravnoveljavno potrjenih pravil. Predsednik je to naznanil zborovalcem, ki so se mirno razšli. Učiteljsko društvo je do zadnjega napovedanega občnega zbora mirno in po pravilih delovalo. Nitorej vzroka, ki bi upravičeval ta protizakoniti ukrep oblasti. In to tem manj, ker je delovanje našega učiteljstva bilo vsikdar zakonito in posvečeno le prospehu šole, samoizobrazbi učiteljskega stanu in širjenju kulture med našim ljudstvom. Vse učiteljske organizacije so vedno in povsod naglašale čisto stanovski in nepolitični značaj svojega delovanja. In oblast ni imela nikoli priložnosti, da bi kaj nasprotnega ugotovila. Vprašamo tedaj: Ali so danes tudi tod zapihali drugi vetrovi? Oblast v Italiji naj pomisli, kak vtis in razpoloženje bo naredil ta ukrep, ki je nezakonit, na slovensko učiteljstvo in tudi na naše ljudstvo!

—r Zboljšanje gospodarskega položaja učiteljev v Italiji. Italijanski ministrski svet je na svoji zadnji seji, ki se je vršila v soboto, odobril načrt o zbolšanju gospodarskega položaja ljudsko-šolskih učiteljev. Po novem zakonu se letne plače, ki so znašale dosedaj 3000 in največ 5600 lir, zvišajo na najmanj 5600 in največ 9500 lir. Doklada za efektivno službo se zviša od 300 na 800 lir. Redni učitelji, ki bodo imeli gotovo število let službe, bodo prejeli tako plače XI. oni z manj let službe pa XII. razreda.

Splošne vesti.

PROTIZAKONITA REDUKCIJA.

Zadnjič smo poročali, da se je obrnilo vprašanje redukcije učiteljic ženskih ročnih del na bolje, in da se reducirane učiteljice ženskih ročnih del zopet nameste. Odločno se je za to vprašanje zavzela »Narodna Prosveta«, centralno glasilo UJU in tudi drugi beograjski listi so posvetili temu vprašanju svojo pozornost.

V Sloveniji je zavladalo radi te namer veliko razburjenje med učiteljstvom in tudi v izvenučiteljskih krogih, in to upravičeno, saj je bil poleg tega, da sta pri tem vrženi na cesto 102 učiteljic, ki so v mnogih slučajih edina opora svojim družinam, to tudi močan udarec za šolstvo in prosveto v Sloveniji. To pomeni reakcijo in nazadovanje, kar ni v čast niti vladi, niti upravnim osebam in ne v korist narodu, ne državi.

Zelo močno pa trpi pri tem tudi prestiž zakonodaje in vlade; učiteljstvu in narodu se jemlje vera v zakone in zakonito postopanje, kajti kakor so vse redukcije po 1. januarju 1924 protizakonite, tako je protizakonita tudi ta redukcija. S takim postopanjem se demoralizuje vsak čut in vero v pravičnost, kar bo rodilo nedogledne posledice, kajti brezdomno prihaja ta posledica od učiteljstva tudi na mladino — na bodočnost naroda in države. Nedo-gledno odgovornost si nakopavajo s tem postopanjem odločujoči faktorji in jo nosijo v polnem obsegu sami, kajti mismo jih pravočasno opozorili na vse nedogledne in katastrofalne posledice, ki izvirajo iz takega postopanja.

Zal ima odločujočo besedo pri tem vprašanju tudi finančna uprava, ki nadcenjuje materialno korist nad prosvetne interese ter s svojim postopanjem ruši moralne temelje države ne da bi se pri tem hotela zavedati, da s tem ruši najsvetejši temelj in pogoj za obstoj vsake države.

Najodločneje zahtevamo, da ostanejo na svojih mestih vse učiteljice ženskih ročnih del, kajti naša šolska uprava se je dobro zavedala svoje dolžnosti, ko je sistemizirala dotična mesta; najmanj pa sme obveljati sramotna parola: da česar ni v Srbiji, ne sme biti tudi drugje! Stremeti moramo za tem, da naprave, ki pomenijo napredek prosvete, z duhom časa razširimo na vso državo in s tem državo povzdignemo, ne pa, da jih ubijamo!

V zadnjem momentu apeliramo osebno na g. ministra prosvete M. Trifunoviča, poznavajoč njegovo razumevanje, da prepreči ta reakcionaren in protizakonit korak.

— Minister prosvete g. M. Trifunovič je predložil ob sedanjem zasedanju narodni skupščini: 1. Zakonski predlog o osnovnih šolah. Ta predlog se je v smislu člena 133. ustave in 52. poslovnika izročil zakonodajnemu odboru v razpravo. 2. Predlog ministra prosvete o polaganju učiteljskih izpitov od strani pomožnih učiteljev in učiteljic. — S projektom zakona o narodnih šolah smo stopili v prvo etapo resnega dela na šolskem zakonu.

— Klerikalni protesti proti proslavi Sv. Save. Klerikalni »Slovenec« z dne 26. januarja t. l. prinaša sledeči dopis kot protest proti svetosavski proslavi, ki je najtočnejši dokument verske nestrpljivosti katoliške duhovščine. Dopis se glasi: »Protestiramo. Jutri obhaja pravoslavna cerkev praznik srbskega svetnika sv. Save. Pravoslavna cerkvena občina priredi v proslavo tega svetnika v dvorani hotela Union slavnost. Višji šolski svet je poslal vsem šolskim ravnateljstvom in vodstvom okrožnico, v kateri pravi, da bi bilo primerno, da se te slavnosti udeleži vsak razred po dveh zastopnikih, ki se prostovoljno za to oglase. Šolska ravnateljstva in vodstva smatrajo to vabilo za povelje in se že določajo učenci-zastopniki. Nič nimamo proti temu, če naša šolska mladina proslavlja sv. Savo kot prosvetnega delavca med bratskim srbskim narodom. Pravično bi bilo seveda, da bi naše šole enako — vsaj enako — proslavljale tudi slovenske in hrvatske kulturne delavce iz starih časov. Tudi bi prav nič ne ugovarjali, če bi priredili slavnost sv. Savi na čast ljubljanski Srbi in bi na to slavnost vabil višji šolski svet našo šolsko mladino. Sv. Sava je bil velik Srb, in če častimo velike može vsakega naroda, je prav, da slavimo posebno moža slovenske krvi. Kadar pa take slavnosti prireja pravoslavna cerkvena občina, imajo verski, konfesionalni značaj. Pri takih slavnostih pa naša katoliška šolska mladina ne sme sodelovati. Hočemo versko strpnost, ne maramo pa verskega indiferentizma. In ker podobno konfesionalno pobarvane slavnosti, ki naj bi se udeležila po zastopnikih tudi šolska mladina, nujno vodijo v verski indiferentizem, odločno protestiramo proti tozadevni okrožnici višjega šolskega sveta in zahtevamo, da jo prekliče.

— Profesorji in učitelji in vojaške vaje. Na zahtevo ministrstva vojne in mornarice je odredilo prosvetno ministrstvo, da se smejo profesorji in učitelji udeleževati vojaških vaj večkrat na leto, in sicer po en dan naenkrat.

— Neodobrene šolske knjige. Prosvetno ministrstvo je izdalo zadnje dni odredbo, da se na naših šolah ne smejo uporabljati knjige, katerih ni odobrilo ministrstvo in jih ni pregledal glavni prosvetni svet. — Vsled tega je odredilo prosvetno ministrstvo, da morajo učne oblasti pregledati učbenike, ki se uporabljajo in takoj naznaniti one osebe, ki v tem oziru ne spolnjujejo svoje dolžnosti, da se jih strogo kaznuje.

— Zanimiva nepotrđitev pravil društva jugoslovenskih akademikov. Jugoslovenski akademiki italijanski državljani so ustanovili v Zagrebu svoj lasten klub ter predložili zaštevna pravila ministrstvu za notranje zadeve v potrđitev. Kakor javlja »Odjek«, ministrstvo notranjih zadev teh pravil ne bo potrđilo, ker nasprotuje ustanovitve tega društva — rapsalski pogodbi.

— Tovariše in tovarišice črnomaljskega okraja, ki se nameravajo udeležiti knjigovezniških tečajev, in sicer v Črnomlju 8. in 9., v Metliki pa 15. in 16. februarja, začetek tečajev prvi dan ob 14. uri, prosim, da prineso s seboj škarje, močnejše, žepni nož in več nevezanih knjig. Vse drugo priskrbim sam. — S tovariškim pozdravom Zagažen Ivan, voditelj tečajev.

— »Zvonček« v novi obleki. Prva številka »Zvončka« je izšla namenoma malo pozneje, da so se imeli čas prijaviti še zadnji novi naročniki in se je določila naklada. Letošnji »Zvonček« nas je presenetil z novo vnanjo obliko. Naslovna stran je lesorez, umetniško delo M. Maleša, ki je tudi notranjost opremil z večimi svojimi izdelki. Druga številka bo imela zopet novo glavo. V prvi številki dominira zopet Kekec, priljubljeni junak naše mladine. Tudi slike so prvovrstne. Tovariši in tovarišice, razširite Zvonček med šolsko mladino v smislu zadnje okrožnice!

— »Naš Glas« prinaša v zadnji številki v celoti naš uvodnik »Prosveta in zakon o taksah in pristojbinah«. Sploh posveča list mnogo pozornosti učiteljskemu gibanju.

— Matični list. Mnogi tovariši(ce) v elementarnem razredu si pri vpisovanju redov v matični list menda niso povsem na jasnem, v kateri stolpec naj začno vpisavati. Mnenja so: ker je učenec v I. razredu (v I. šolskem letu), začnem kratkoma s prvo kolono, češ, saj ta je označena z »I.« Poleg tega pa še tudi besedilo označuje kolone teh rimskih števil kot »šolska leta«, kar pa ni točno. — Izraz »šolsko leto« nam označuje učno stopnjo, razred, oddelek, matični list pa se (napačno) poslužuje tega izraza za štetje let šolske

obveznosti. Če so te kolone name- njene pravim šolskim letom, kam pa naj vpišemo rede, če učenec tisto šolsko leto ponavlja? Označba »šolsko leto« v matičnem listu naj bi se pri prihodnji nakladi popravila in točneje označila kot »leto šolske obveznosti«. Za označbo »šolskega leta« (v pravem smislu) imamo itak na razpolago vse prve tri rubrike »razred«, »oddelek« in »učna stopnja«. — Sicer se pa vedno bolj množe glasovi za odpravo ma- tičnih listov.

— **Zahvala.** Lesna in industrijska družba »Tabor« v Loškem potoku je da- rovala tukajšnji šoli eno obveznico à 1000 Din 7% državnega posojila. Vsakoletne obresti tega posojila se porabijo za nakup šolskih potrebščin revnim učencem. Za ta velikodušni dar se podpisani v imenu revnih učencev ugledni družbi najlepše zahvaljuje. — Loški potok, 21. januarja 1924. — F. Wigeler, šolski voditelj.

— **Službo akviziterja.** Podpisana po- družnica bi sprejela v stalno službo več sposobnih potnikov akviziterjev za za- varovalno stroko, katerim bi se nudila prilika zaslužka na proviziji. O daljnjih ugodnostih pa bi odločili z ozirom na uporabljivost in delavnost akviziterja. V vpoštev prihajajo zdravi, potovanja zmogni in primerno naobraženi refleksi- tanti, ki naj se zglasijo v pisarni: »Cros- atia« zavarovalna zadruga, podružnica za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg št. 11.

— **Ljubljanske člane S. Š. M.** opo- zarjam, da so knjige za l. 1923 na raz- polago in se dobe v sredo in petek po- spolne pri poverjeniku R. Grumu v Učiti. tiskarni soba št. 17. Člani, ki še niso doplačali članarine na Din 30.—, naj to store ob prejemu knjig.

— **Opozorjamo na nove knjige,** ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi čr- kami.

Zbirka knjig

za centralno knjižnico
Pov. UJU.

— **ck ZBIRKA KNJIG ZA ORGA- NIZACIJO KNJIŽNICE PO INCIJA- TIVI POV. UJU.** Tako zbirko predvide- vata člen 58 in 59 poslovnika Pov. UJU. Ze v zadnji številki smo poudarili važ- nost take zbirke in centrale za zbiranje knjig in organizacijo knjižnic, danes navajamo tozadevne določbe poslovni- ka, ki se glase: Pov. UJU vzdržuje že obstoječo centralno knjižnico, ki jo hoče izpopolnjevati v smeri mladinske, lepo- slovne in strokovne znanstvene knjiž- nice. Ta knjižnica tvori podlago za cen- tralno organizovanje naših mladinskih šolskih, ljudskih in strokovno-znanstve- nih knjižnic. — V to svrhu zbira pover- jeništvo knjige vseh vrst, ki jih je poš- iljati na urad poverjenišva. Imena da- rovalcev in spisek darovanih knjig se objavljajo v stanovskem glasilu; če da- rovalec izrečno želi, da se imena ne ob- javi, se ime opusti, knjige pa navedejo. Dvojni iztiski knjig se uporabljajo za izpopolnitev podrejenih knjižnic, t. j. mladinskih in javnih ljudskih na šolah itd. — Na zahtevo se darovalcem knjig vračajo tudi poštni stroški za pošiljate. Ti izdatki se krijejo iz rezervnega sklada.

— **ck DAROVANE KNJIGE ZA CENTRALNO KNJIŽNICO POV. UJU.** Neimenovani: 1. Veškerych Spisu Jana Amosa Komenského, svazek XV. (Upravil prof. dr. J. V. Novák — 1910) — 2. Arhiv pro badání in živote a spisech J. A. Komenského I. (Red. dr. J. Kva- čala — 1910) — J. S. v P.: 3. Spomenica, desetletni pregled rada Prve Učiteljske Škole u Aleksincu (Izr. Jov. S. Jovan- novič — 1921.) — Neimenovani: 4. Uvod u eksperimentalnu pedagogiju I. dio (Dr. P. R. Radosavljević — 1910.) — 5. Uvod u eksperimentalnu pedagogiju II. dio (Dr. P. R. Radosavljević — 1912.) — 6. Dr. VI. Dvorniković: Savremena filo- zofija — 1920. — 7. Zoologija za učiteljske škole u više razrede srednjih škola I. (Milan M. Tomić — 1923) — Upoko- jenec: 8. Izbrana poglavja iz narodno- ga gospodarstva (Fr. Milobar — 1902.) — 9. Izbrana poglavja iz narodnoga gospodarstva (Fr. Milobar — 1903.) — 10. Šolski list III. — 1920. — 11. Za- bavna knjižnica: Naši ljudje (Dr. A. Re- mec — 1921) Goriška Matica) — 12. Za- bavna knjižnica: Zlata srca — 1922 Go- riška Matica) — 13. Dr. Martina Luthra: Mali katekizem — 1922. — 14. Čitanka za poljoprivredne škole (Svet. Radojčić i Dj. Terzin — 1923.)

Učiteljski pravnik.

— **Š Prošnje za dopust po čl. 109 urad. zak. in za bolezenski dopust so koleka proste.** Ministarstvo Prosvete dobilo je od Ministarstva Finansija pod DRB.

43.286. od 31. decembra 1923. godine ob- jašnjenje, koje glasi: »Molbe državnih službenika kad traže godišnji odmor predviđen čl. 109. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima gra- danskog reda, kao i molbe za bolo- vanje i lekarska uverenja koja se ja se prilazu uz molbu za bolova- vanje ne podleže plaćanju takse, kada se rešenja po takvim molbama saopštavaju na potpis. No ako se traže formalna rešenja u prepisu, onda samo taksa za rešenje mora se platiti. — Za traženje odsustva mora se platiti taksa. Isto tako mora se taksa platiti za traženje prelaska sa službom u drugo nadležstvo, za molbu kojom se traži premeštaj ili se daje odstavka.«

— **§ Domovinska pravica stalnih učiteljev in upokojecev.** Po zakonu z dne 5. dec. 1896, drž. zak. št. 222 § 10, za- dobe vsi stalno nameščeni uradniki in služabniki domovinsko pravico (tzv. uradno domovništvo) v tisti občini, kjer je njihov stalni uradni sedež, in sicer z dnem, ko nastopijo svojo službo. Če se uradnik reducira ali upokoji in tudi če se reducirani nameščene ali upoko- jenec izseli iz svoje po definitivnem na- meščenju pristojne mu domovne občine, ostane ondi pristojen toliko časa, dokler si ne pridobi morda nove domovinske pravice v občini bivališča po določbah § 2 navedenega domovinskega zakona, ki je še vedno v veljavi in ostane toliko časa, dokler ne dobimo v državi SHS novega enotnega zakona. — § 17 domo- vinskega zakona z dne 3. decembra 1863, drž. zak. št. 105 določa popolnoma ja- sno: a) da ugasne domovna pravica v eni občini šele tedaj, ko se pridobi v drugi, — in b) da ostane tudi tedaj, če se kdo prostovoljno odreče domovne pravice, to brez moči dotlej, dokler je ni dobil drugje.

— **s Višji in nižji uradniki.** Po odloku generalne direktcije državnega računovodstva DR br. 2563 z dne 19. januarja 1924 je pri odmeri predujmov smatrati za višje uradnike vse uradnike od vštete- ga VII. čin. razreda navzgor, ostale pa za nižje.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **f. Učit. P. F. S.,** ki ne bodo poslale pokr. pov. F. S. nobenega odgovora na njegove okrožnice, se jim ne bo poslala nobena okrožnica več. Vsaka učit. P. F. S. mora sama naročiti članske izkaznice; ker nekatere učit. P. F. S. tega do sedaj še niso storile, bo pokr. pov. F. S. po- slala l. febr. vsem prizadetim podr. à 20 čl. izkaznic. Podružnice, ki jih bodo vrnila, se letos ne bodo štele za delu- joče. — Še do danes nimam popolnega pregleda o učit. P. F. S. in ponovno prosim vse tajnike, ki zahte- vane podatke še niso poslali, da to takoj store. Red za red! — Za učit. F. S.: Mrovljé.

Naša gospodarska organizacija.

— **g »Učiteljska gospodarska in kre- ditna zadruga, r. z. z o. z. v Celju** je imela svoj 13. redni občni zbor v nedeljo, 20. januarja, v okoliški deški osnovni šoli v Celju pri prav povoljni udeležbi od stra- ni zadržnikov, ki so tako dokumentirali interes za procvitajoči zavod. Koncem leta 1923. je štela zadruga 275 članov z 806 deleži, ki so se glasom soglasnega sklepa občnega zbora povišali od 10 K na 10 Din; zato tem potem pozivljamo vse zadržnike, da dopolnijo svoje deleže od 10 K na 10 Din do konca tega leta. Skupen denarni promet v letu 1923. je znašal 337.756 Din 21 p. Rezervni sklad je narasel na 3422 Din 67 p. Občni zbor je spremenil tudi nekatere točke zadrž- nih pravil in jih prilagodil sedanjim raz- meram. Učiteljstvo, posebno v maribor- ski oblasti, okleni se svojega zavoda in podpiraj ga!

— **g V POČASČENJE SPOMINA JANKA LIKARJA** so darovali za učiteljski konvikt: Nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani Din 50; Mirko Fegic, učitelj v Ljubljani Din 50. — **Počastimo spomin tovariša in prijatelja, ki je bil ves naš, ki je delal in živel za učiteljsko organizacijo.** — Jakob Dimnik, blagaj- nik.

— **g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani:** Učiteljski zbor gre- mjalne trgovske nadaljevalne šole v Ljubljani na predlog tov. St. Legata Din 275 in sicer so darovali: Jakob Dim- nik Din 30; Ivan Dimnik Din 30; po Din 20 = Rado Grum, Ivan Kocijančič, Stanko Legat, Đuro Lésica, Fran Marolt, Pavel Plesničar, Vendelin Sadar, Josip Wagner; po Din 10 = Janko Lenarčič, Alojzij Marok, Miro Repovž, Alojzij Škrinjar; po Din 5 = Josip Ambrožič,

Niko Fabijanič, Alojzij Gorjup. — Uči- teljsko društvo za Laški okraj Din 240. — Hranilnica in posojilnica v Dolu pri Hranstniku ob proslavi njene 30letnice, ki ji je bil tajnik 28 let in je sedaj že deset let načelnik te krasno razvijajoče se zadruge naš vrli in zaslužni tovariš Anton Gnus, Din 100. — Nadsvetnik Anton Mikuž v Ljubljani Din 50. — Mirko Fegic, učitelj v Ljubljani, Din 50. — Anica Likozarjeva za rodovino Liko- zarjevo v Ljubljani Din 250 brezobrest- nega posojila. — Mara Mikuluševa iz Tržiča, obveznjak 7% drž. posojila za Din 100. Skupaj Din 1065; zadnjič iz- kazanih Din 7267 = Din 8332. Hvala! Le združimo vse sile za blagor učiteljske mladine! Jakob Dimnik, blagajnik.

— **g Članarina za učiteljski konvikt za l. 1924:** Alojzij Kecelj, šol. vodja v p. v Ljubljani Din 10. — Tov. Kecelj je pokazal pot. Naj bi mu sledilo vse učiteljstvo v Sloveniji. Letna članarina znaša Din 10. — Jakob Dimnik, blagajnik.

Kajizevnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl Les contes de ma mere l'Oie.** — od Perrault; šesta knjiga Francuske Biblioteke. Iz- dala D. D. Nakladna Knjižara, Bibliografskog Za- voda — Zagreb, (Gunduličeva ulica 24.) 1923. — Cena 16 Din.

— **kpl Narodne pravilice iz Prekmurja.** Pri- redila Kontler in Kompolski. Založil Učiteljski Dom v Mariboru. Cena vezani knjigi 15 Din, broš. 10 Din.

— **kpl Ivan Vuk: »Pravilice iztoka.«** Stanc broširana 10 Din, vezana 20 Din, po pošti 1.40 Din več. Dobiva se: Tiskarna Merkur, Ljubljana, Gre- gorčičeva ul. 13 in v vseh knjigarnah.

— **kpl Fr. Maslja — Podlimbarskega zbrani spisi I. zvezek.** Strani XXII + 448. Cena 70 Din, poština 2.50 Din več. Tiskovna zadruga v Ljub- ljani, Presernova ulica 54.

— **kpl Bernhard Kellermann: Predor.** Roman, prevedel Fr. Kobal. Založila in izdala Tiskovna zadruga v Mariboru, natisnila Mariborska tiskar- na. Cena knjigi 30 Din, s pošto 1 Din več.

— **kpl Tomišek: Nemško - slovenski slovar** za domačo in šolsko rabo, kateri stane trdo ve- zan 90 Din, IV + 215 — 788 str. 8° (II. del.) Za- ložil Ig. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Ocene.

— **k »Narodne pravilice iz Prekmurja.«** Pri- redila Kontler in Kompolski. Gorenja knjižica nam kaže, da je naša narodna poezija še neiz- črpana. Tovariša Kontler in Kompolski sta izvr- šila zelo hvaležno nalogo, da sta nam zbrala na- rodno blago ravno iz onih krajev naše Slovenije, ki so nam bili do sedaj po duševnosti najbolj ne- znani. Kdo se ne razveseli dobre narodne prav- lifice, onega čistega vrelca, ki odseva v njem vse življenje, vsa bol in radost naroda, iz katerega so izšle. — Dal sem pravilice najprej otrokom. Veselih obrazov so mi pripovedali o močnem orjaku, jeziku in navilnem zajčku, o treh bratih in zakleti kraljčini. Njihovo razpoloženje mi je bilo že vnaprej najzanesljivejši sodnik. — Med temi pravilicami je res nekaj pravih biserov. Zato bodo šle iz rok v roke. Rod, ki je bil takorekoč zapuščen od širšega sveta, je snoval in skrbno hiralil svoje svetlinje, tradicionalno slovstvo. Zelo posrečena je misel, da je natisnjenih nekaj pravilic v prekmurškem narečju, ki je res zanimivo in ne- navadno lepo. Vpoštevanje narečja bo pa tudi najboljši kazipot knjigi v one kraje, iz katerih je izšla. In s tem je dosežena važna naloga. Knjiga je tudi po vnanji obliki in čistosti jezika najboljša priporočilo za naše mladinske knjižnice. Marljiva tovariša pa naj nadaljujeta z lepo začetim delom!

— **k Les contes de ma mere l'Oie — od Perrault.** Moderna Nakladna Knjižara ima jedan lep, kulturni zadatek. Ona je izdala več nekoliko najboljih dela iz čuvene klasične in moderne fran- cuske literature, u originalnom francuskom tekstu. Tako je zadovoljena jedna velika knji- ževna potreba. Pomenuta knjiga je zbirka naj- lepših bajki, koja u prevodu glasi »Dečje priče«. Ove priče napisao je glasoviti francuski pisac Charles Perrault, član francuske akademije.

Zbirka »Les contes de ma mere l'Oie«, jeste remek delo svoje vrste. Ona je doživela pet sto- tina izdanja do sada, i bila je prevedena na sve moderne jezike.

Perrault je pisac 17. veka. Rodio je se 1628. godine u Parizu, a umro je 1703. On je napisao mnoga dela, i burleske, ali, samo ovo delo ga je nadživelo.

»Dečje priče« Perraulta, imaju za Francuze onu veliku vrednost, koju i »Kinder- und Haus- märechen« braće Grimma, imaju za Nemce.

Ove divne bajke Perraulta, bile su uzor svima piscima, koji su pisali docije za omladinu. On je bio odličan poznavalac dečije psihologije. Razumevaajući potpuno dečiju dušu on je napisao ove priče prostim i zanimljivim stilom, punim naivnosti i srdačnosti. Ova knjiga priča, pored svoje literarne vrednosti, tako isto ima i osobitu vaspitnu vrednost. U njima se razni poroci kaž- njavaju, a vrline se hvale i uvek nagraduju. Izno- seći na taj način večitu borbu između dobra i zla, omladini se jasno ukazuje put ka Dobru; tako isto se iznose i koristi moralnoga života, koje donose: pravičnost, poštenje i iztrajnost u radu.

Ove priče predstavljaju dobro, blagorodno seme, koje klija u mladoj duši, raste i docnije donosi bogata ploda u obliku zdravih moralnih pobuda. Kao i druge izvrsne bajke i priče, tako isto i ova zbirka utiče na formiranje dobrih ka- raktera.

Zato, mi sa najvećim zadovoljstvom prepo- ručujemo onim učiteljima, koji znaju francuski jezik, da nabave ovo lepo delo. Ostali učitelji koji sada uče ovaj jezik, neka ga takođe nabave, jer ove priče napisane su lakim, prostim stilom, i pomoćće im da udu u duh lepog francuskog jezika.

Tehnička oprema ove knjige — kao i drugih edicija Nakladne Knjižare u Zagrebu — jeste vrlo lepa i ukusna.

U opšte ovaj rad na podizanju jugosloven- ske narodne kulture, zaslužuje najlepšu pohvalu i ugled.

Veritas.

— **k Fr. Maslja — Podlimbarskega zbrani spisi I. zvezek.** Slike in črtice, Gorski potoki, To- variš Bamjan. V opremlj doseganih zvezkov »Slovenskih pisateljev«, ki jih pod večim vod- stvom prof. dr. Iv. Prijatelja izdaja Tiskovna za- druga, je pravkar izšla prva knjiga Fr. Maslja — Podlimbarskega zbranih spisov, ki jih ureja dr. J. Stebinger. Obširni zvezek obsega desetorico slik, črtic in povesti, ki so nastale v razdobju skoraj dveh desetletij. Po mladostnih pesniških poskusih ter po zgodovinski črtici o Petru Vel- kem in nedokončani zaloigri »Milan in Jela« na- stopi Podlimbarski v javnosti šele v svojem 34. letu z leposlovnim prvencem »Krokarjev Peter«, zaitim iz spominov na prvo vojaško leto pri ma- riborskih dragoncih. Isti milje mu je dal snov za »Tovariša Damjana«, najbolj dovršeno poyest prve knjige. V tužno Bosno nas poveda črtica »Handžija Mato« in »Markica«, v pisateljevo ideo- lično mladost pa »Kako sem prvokrat romal«. Dragi domači hiši in ljubljenima roditeljima je postavil v sliki »Plaznik in kirasir Martin« trajen spominok. Obsežna povest »Gorski potoki« je kos pisateljeve avtobiografije iz njegove najblednejše dobe, ko se je po štirih burnih vojaških letih vrnil v domovino, da si poišče košček kruha v kakem civilnem stanu; ž njo je združil kos ljubljanskega malomejnega življenja. — V uvodu analizira urednik pisateljev razvoj, deloma na podlagi za- nimivih avtorjevih dnevnikov, od trenutka, ko je dal Podlimbarski kot sedmošolec slovo dja- škemu življenju ter ga je po enoletnem duhomor- nem rekrutstvu v Mariboru in brezplodni vojaški romantiki po slovaških trgih in vaseh nazadnje na Dunaju in v Dunajskem Novem mestu obela resnoba življenja. Tuzla, Trident, češki Kraljevi gradec so bile nadaljnje glavne postaje njegovega aliasverstva te dobe. Številnim častilcem »Go- spodina Franja« bo nudila prva knjiga zbranih spisov trenutke izrednega užitka; torej bodi vsem toplotno priporočena!

— **k Ivan Vuk: »Pravilice iztoka.«** Enajst mičnih povesti — pravilice je nanizano v knjigi, ki obsega 120 strani. Pravilice so pisane zanimivo in se zrcali v njih zloboka misel ter jih bo vsak čital z užikom. In ko jih prečita enkrat, se jih bo zopet in zopet čital. — Pravilica »Adapa« n. pr. bo podala čitatelju mistično pripovedko sumerijske- ga naroda, ki je živel v Abrahamovem mestu Ur in je za časa Abrahama že skoro izumrl. Prvi clo- vek je hotel doseči nesmrtnost, a je ni dosegel, ker je poslušal svojega prijatelja boga. »Lev- ovca« bo povedala, kako je nek lev bil vzgojen po ovčje in ni vedel, da je lev. V »Modrižu« bo zvedel, kako je nastal in od kod je zito. »Ljube- zen« podaje lepo sliko, kako pride kazen za pre- lito kri in kako se za greh enega mora pokoriti vse, ki niso znali preprečiti uboja. Pomenljivo tudi za vojno. »Spoznanje« bo pripovedovalo, kako je mož pretepel svoj lik, misleč, da je to njegov sovražnik, ki mu hoče vzeti ženo. »Beseda«, »Stolp ene misli«, »Kraljestvo ljudi« in vse ostale bodo zabavale in vedrile čelo čitatelju. Po svoji opremlj in vsebini je knjiga kras vsake knjižnice, zato tudi najprimernejše darilo za razne prilike. Nizka cena omogoča, da lahko knjigo kupi vsak- do, kdor je prijatelj lepim knjig. Naroča se. Tiskarna »Merkur«, Ljubljana, Simon Gregorčičeva ulica št. 13. Dobiva se pa tudi v vseh knjigarnah. — Založništvo.

— **k Tomišek: Nemško - slovenski slovar.** Dr. J. Tomišek slovar je drugi del »Praprotni- kovega« slovarja, katerega I. del je predelal tudi dr. Tomišek in je izšel leta 1918. v založbi Klein- mayr & Bamberg. V predgovoru podaje avtor kratek zgodovinski pregled nastanka tega slovar- ja, ki faktično v današnji obliki nima nič več Pra- protnikovega, temveč je popolnoma predelan in izdelan na novi osnovi. V predgovoru podaje na- dalje avtor pripombe o ureditvi knjige glede na- glasnih znamenj in slovniškega dela. Besedni za- klad je znatno pomnožen zato obsegata oba dela sedaj tudi 788 strani osmerke. Slovar je tudi tr- pežno vezan tako, da tudi v tem pogledu pridobi na vrednosti. Papir je pač vmes različen, kar pa avtor opraviči, ker je bil del slovarja tiskan že pred vojno, del med vojno in konec po vojni, kar je opaziti tudi na papirju.

— **k Bernhard Kellermann: Predor.** Roman, prevedel Fr. Kobal. Prevod tega zlasti glede teh- niške terminologije težavnega romana je zelo do- bro uspel. Roman je izredno zanimiv, ker opisuje gradnjo podmorskega tunela iz Amerike v Evro- po. Pri delu so bili zastopani vsi narodi sveta. Gradnja je, zahtevala že mnogo človeških žrtv, a kljub velikim žrtvam se je delo sicer prekinilo a zopet nadaljevalo in tudi dokončalo. V romanu so vpletene najrazličnejše bančne težkoče in sve- toвне katastrofe, ker je bil pri gradbi udeležen ves svetovni kapital. Glavni junak romana je Mac Alan, ki je zasnoval svoj genialni svetovni načrt in ga je z veliko svojo energijo tudi izvedel. V romanu so vpletene globoke družinske razmere in ljubezenske scene. Ljubitelji napetih zanimivo- sti in svetovnih iznajdb bodočnosti imajo v »Pre- doru« prvovrsten roman.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SVETOLENARTSKI OKRAJ** ima svoj občni zbor v sredo, dne 6. februarja t. l. ob 10. uri pri Sv. Lenartu v Slov. goricah s sledečim vzporedom: 1. Poročilo pred- sednikovo, tajnikovo in blagajnikovo o društvenem delovanju. 2. Ocena dr. Žge- čeve knjige, problem vzgoje po tov. rav- natelju F. Šegulu. 3. Razvojna teorija in šola; poročla tov. F. Jakopec. 4. Obolov Učiteljskemu domu itd., draginja in dob- ljene drobtinice, ocena: Koledar, UJU knjižnice. 5. Odborova volitev vseh funk- cijonarjev. 6. Nasveti, predlogi. — Pred- sednik F. Kranjc.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ** ima svoj občni zbor v soboto, dne 9. febru- arja t. l. v osnovni šoli v Brežicah z